

ADENOMA

Mirigyekben keletkező, vagy mirigylumeneket formáló jóindulatú daganat

Termelhet mucint, hormont, stb.

Előfordul

- Vastagbélben, rectumban
- Parotisban
- Petefészekben
- Emlőben
- Endocrin mirigyekben
- Májban, vesében

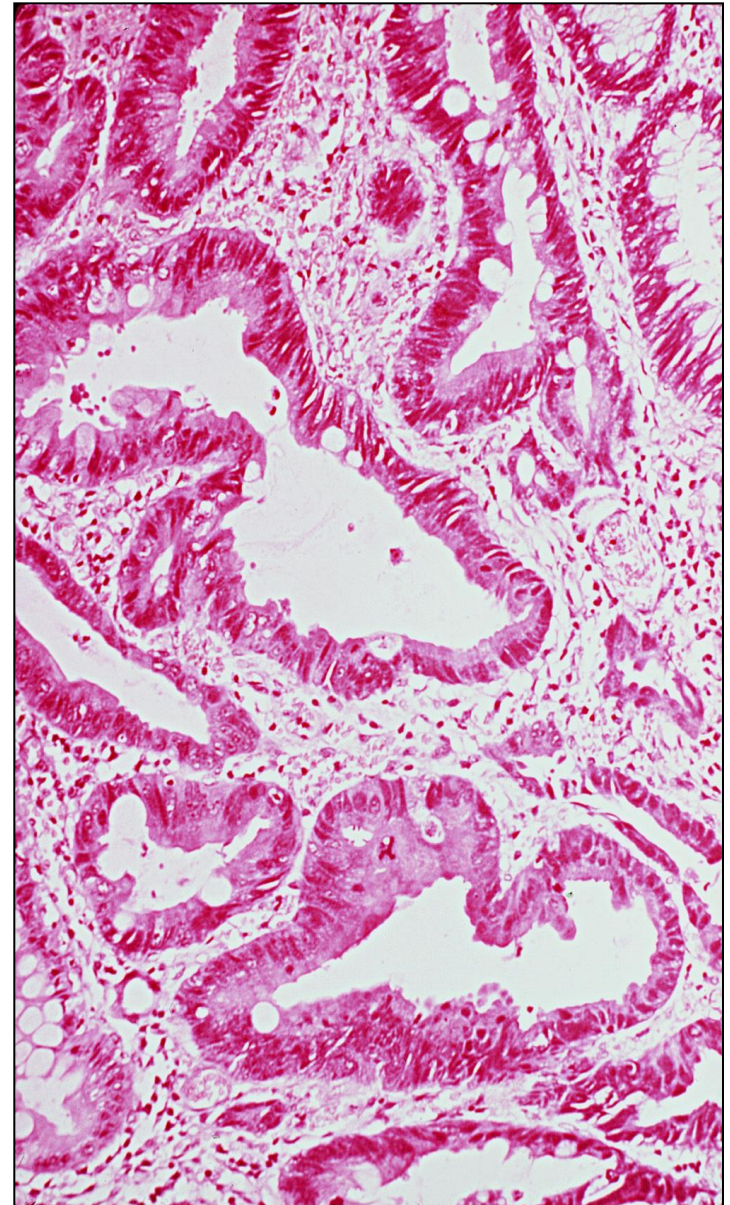
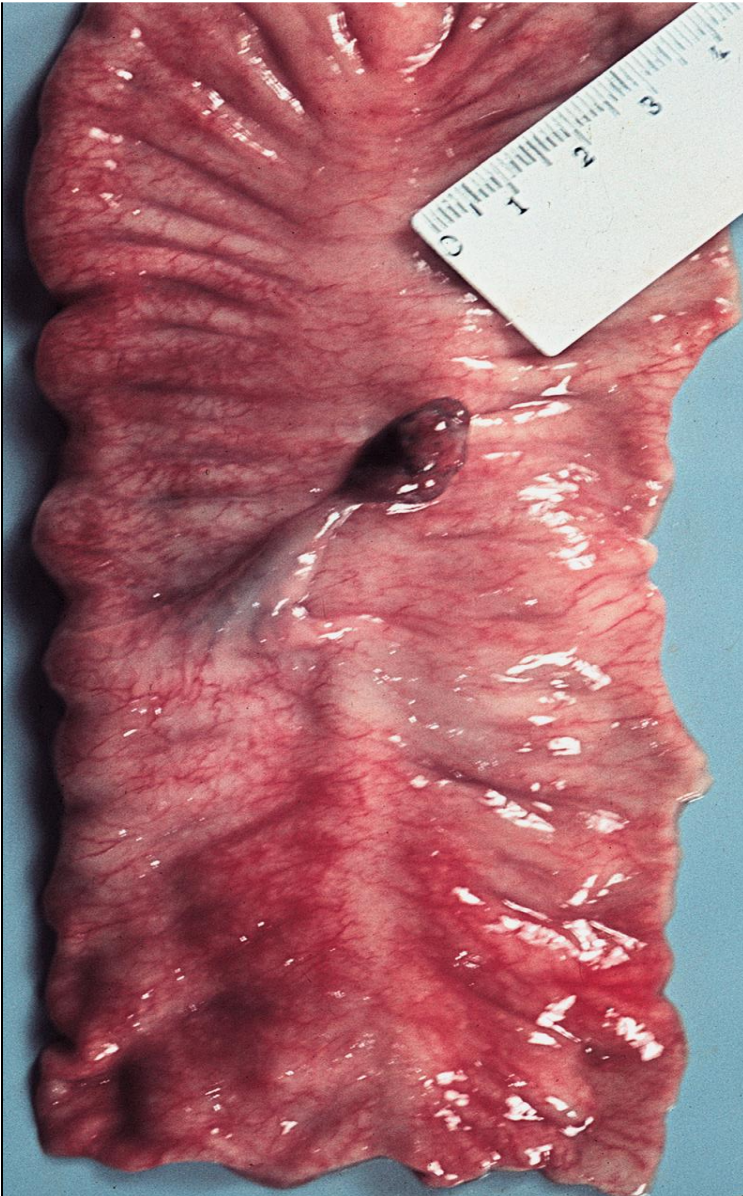
Colorectalis adenoma

- A daganatos mirigyek exophyticus növedéket képeznek

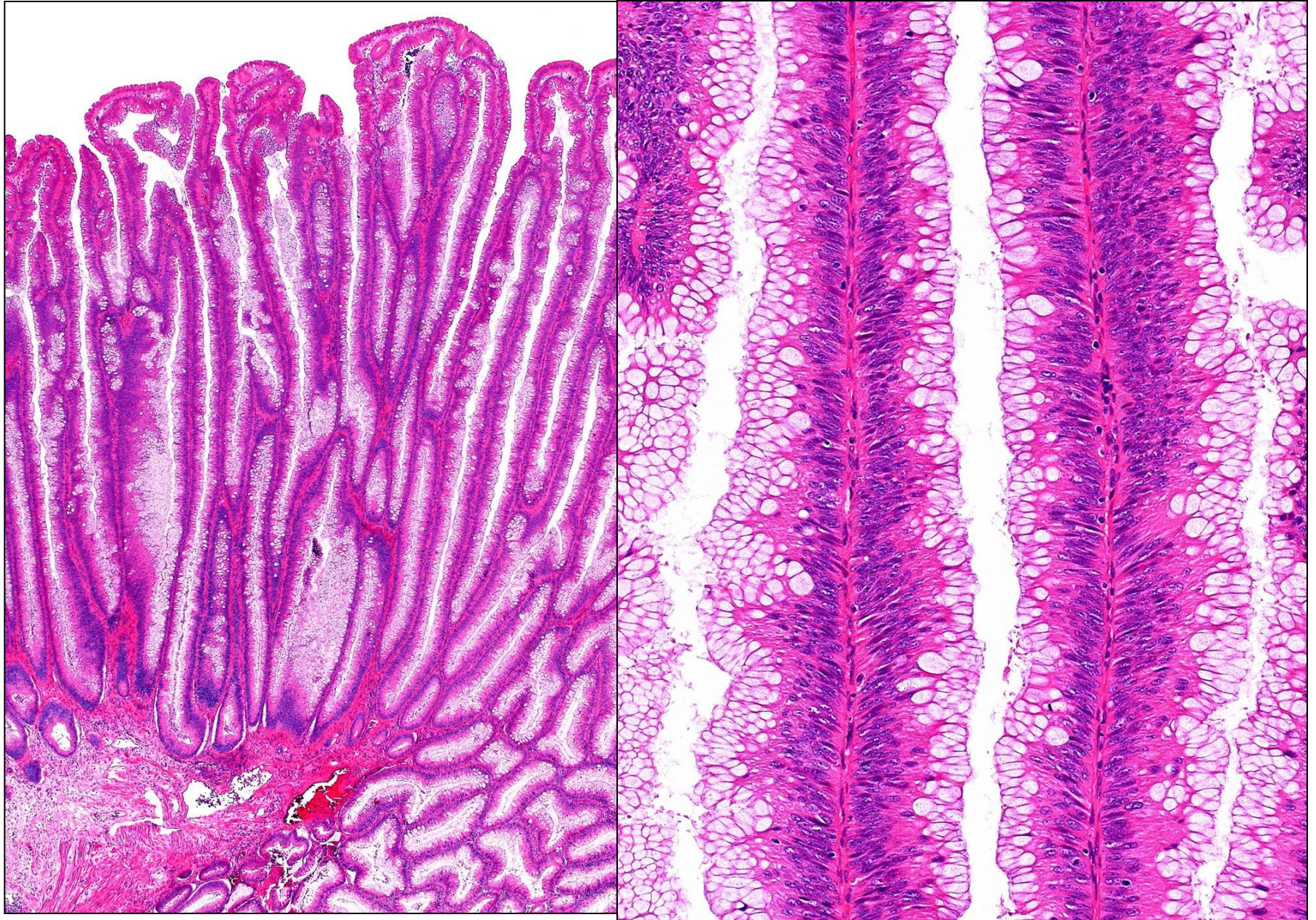
Két gyakori variáns:

- a makroszkóposan kocsányos polip szövetileg tubularis adenoma
- a széles alapú, bolyhos növedék pedig villosus adenoma

A tubularis adenoma kocsányos polyp, csöves mirigyeket képez

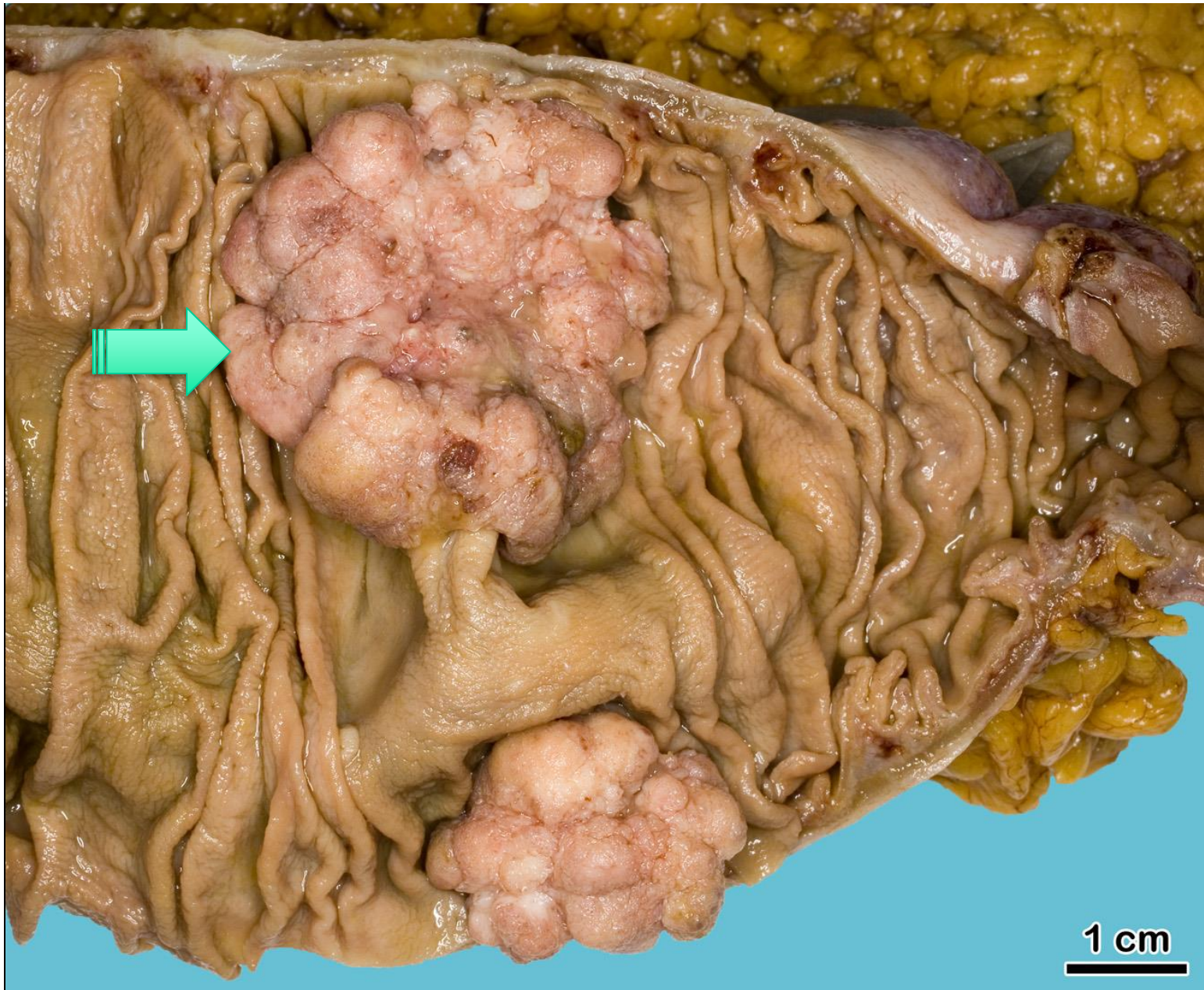
A villosus adenoma vékonybélbolyhokra emlékeztet

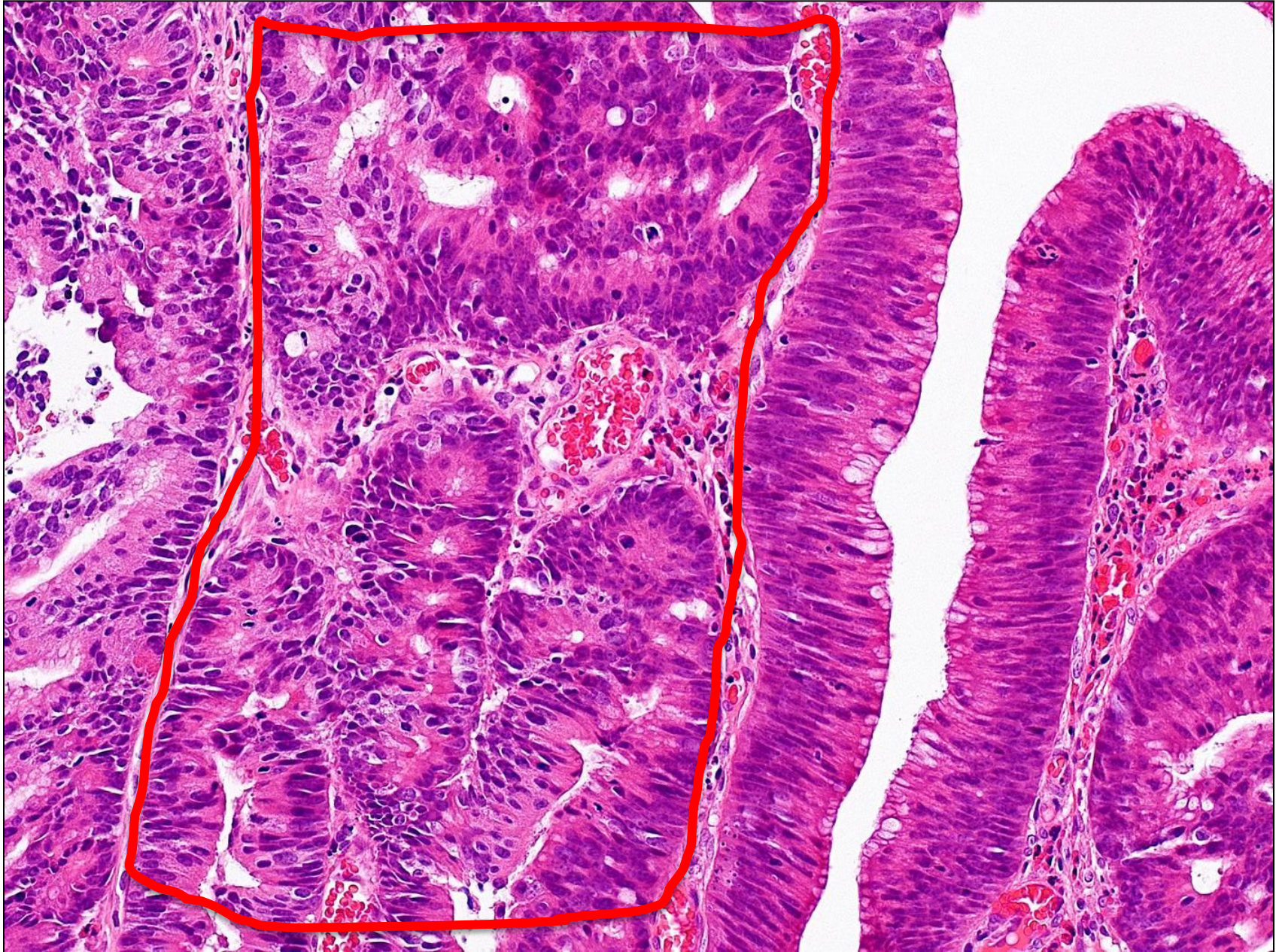
Colorectalis adenoma

- A mirigyekben dysplasia!!! → adenocarcinomába mehet át
- A cc kockázata a daganat méretétől és a dysplasia súlyosságától függ (≥ 4 cm: az esetek 40%-ában invazív adenocarcinoma-s látómezők)
- Jobbára tünetmentes; esetenként véres székletet okoz

A 2 cm-nél nagyobb polypban (nyíl) a szövettani vizsgálat a dysplasiás tubularis adenoma malignizálódását derítette ki

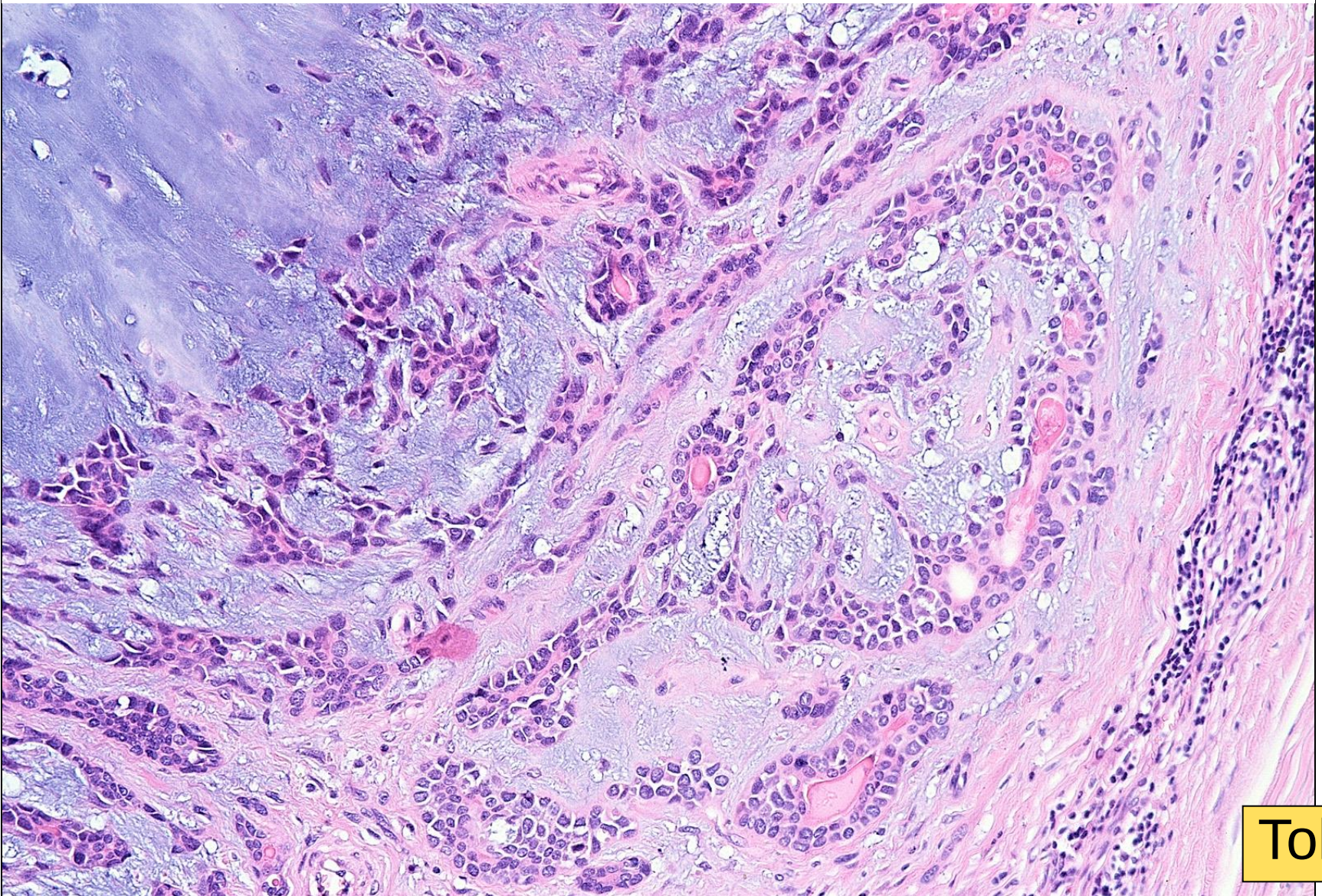

Tubularis adenomában adenoccc-s részlet (jelölve)

Parotisban pleiomorph adenoma (vegyes daganat)

Myoepithelialis és ductalis sejtek proliferációja; a stroma myxoid, porcok differenciáció létrejöhet benne

Parotis: pleiomorph adenoma (vegyes daganat)

- Parenchyma: myoepithelialis és ductalis sejtek proliferációja
- Stroma: myxoid, porcos differenciáció létrejöhet benne
- Nehéz az eltávolítása; ügyelni kell a n. facialis ágaira

Petefészek adenoma

- A petevezető fimbriális végének a hámjából, máskor kis corticális cysta hámjából indul ki
- Makro: tömlős szerkezetű (cystadenoma)

A cystabennék alapján lehet

serosus: cystadenoma serosum; FM: csillós hengerhámsejtek (mint a méhkürtben),

mucinosus: cystadenoma mucinosum; FM: nyáktermelő hámsejtek (mint az endocervixben)

- Mindkét adenomának van malignus párja
→cystadenocarcinoma serosum, ill. cystadenocarcinoma mucinosum

Cystadenoma mucinosum ovarii: tömlős szerkezet, a tömlőkben nyák

Cystadenoma mucinosum: a daganatsejtek az endocervix sejtjeire emlékeztetnek

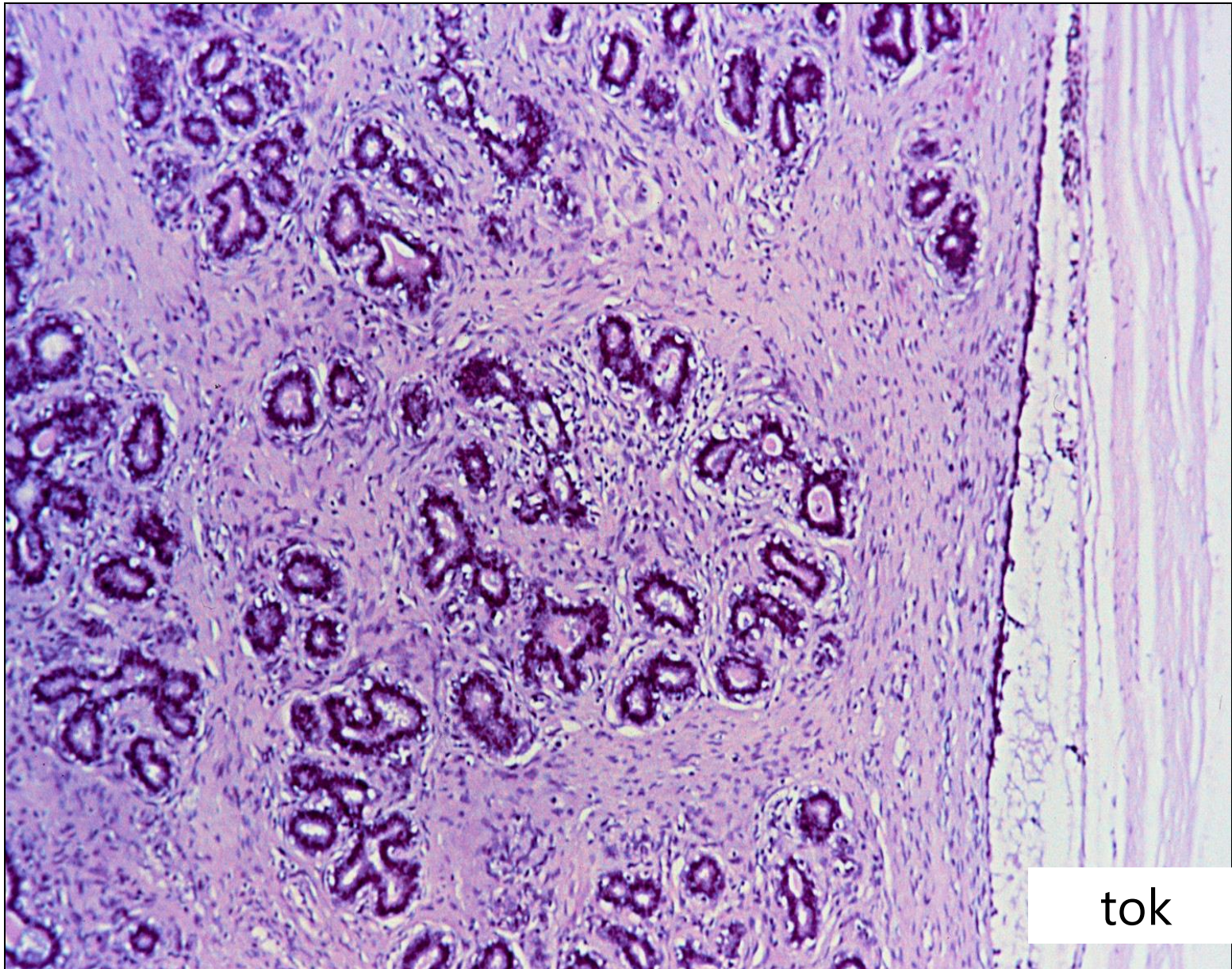

Fibroadenoma mammae

- Fiatal nőkben gyakori
- Az intralobularis stromából indul ki, a stromasejtek növekedési faktorokat termelnek, a ductushámsejtek szaporulatát idézik elő
- Makro: 1-10 cm, tokos, tömött
- FM: fibroblastos stroma, elongált ductusok

Fibroadenoma mammae

Fibroblastos stroma, elongált ductusok

tok

Adenoma endocrin mirigyekben

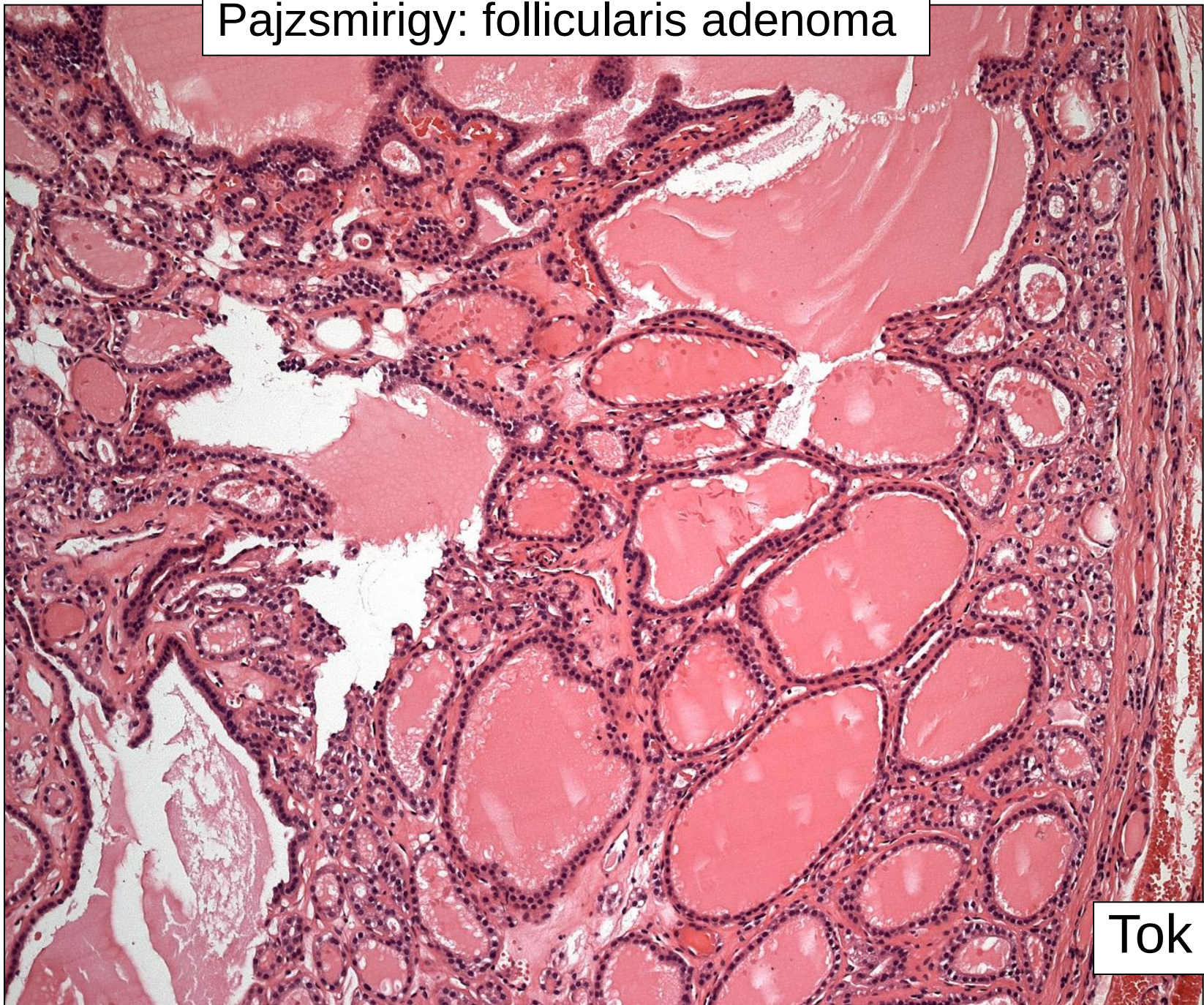
Hormontermelő, ill. „néma” tumorok

Nevük a termelt hormon v. szöveti szerkezet alapján

Pancreas:
insulinoma, glucagonoma, stb.

Thyroidea:
follicularis adenoma → okozhat hyperthyreosist

Pajzsmirigy: follicularis adenoma

Tok

Hypophysis elülső lebeny:

- Prolactinoma
- ACTH-termelő adenoma
- Néma adenoma (nagyra nőhet, hirtelen bevérézhet
➔ liquorstop ➔ liquornyomás fokozódik ➔ halál)

Hypophysis adenoma apoplexia

Liquor stop → liquornyomás heveny fokozódása → halál

CARCINOMÁK

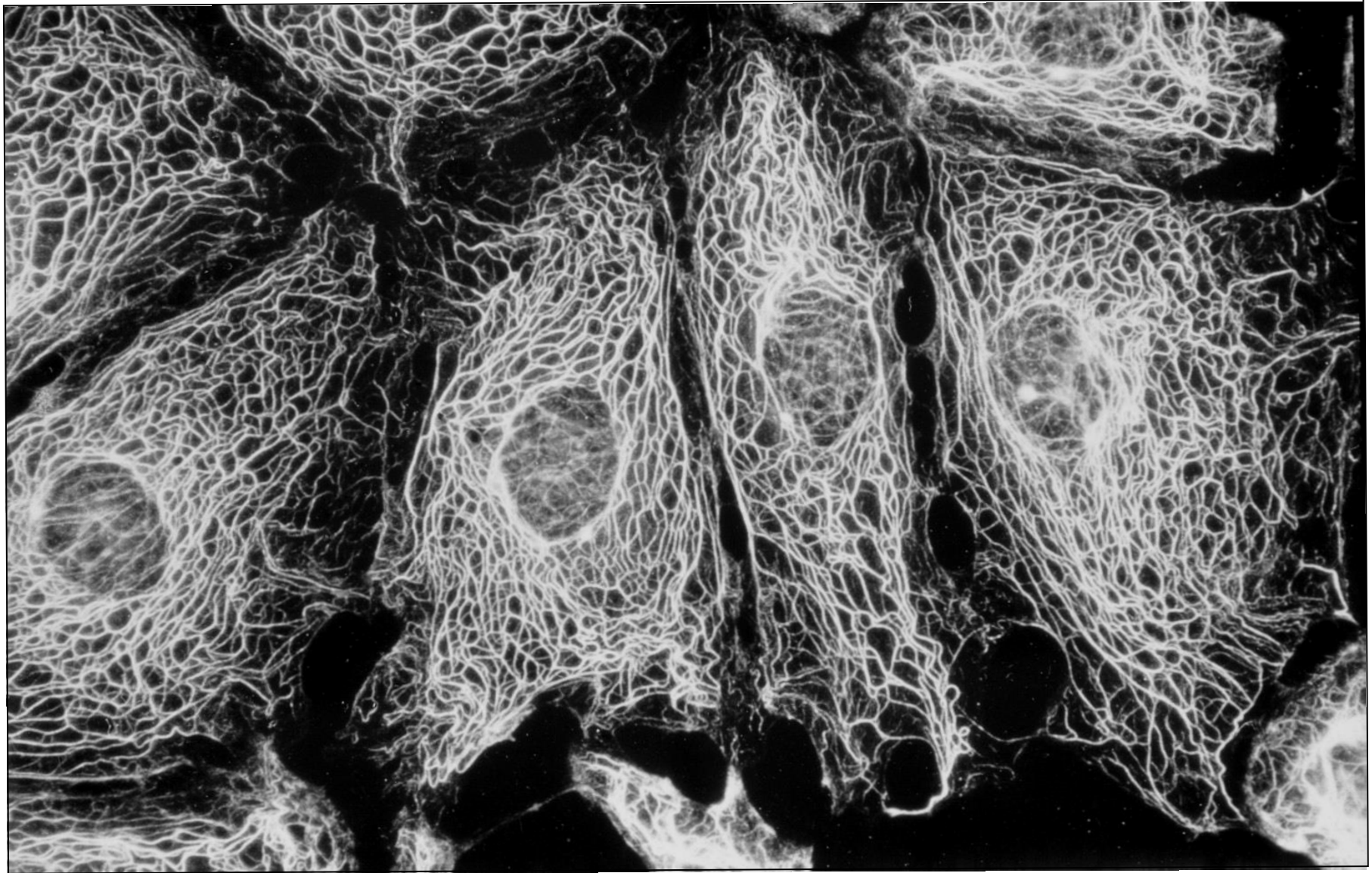
Görög: "karkinos" – rák; az állat lábai az infiltráló daganatsejtekfészkek alkotta nyúlványokra utalnak

Általános jellegzetességek

Carcinoma: a daganatos sejtek a kapcsoló struktúráikat megőrzik és fészkeket képeznek; a fészkek és a stroma elkülönülnek

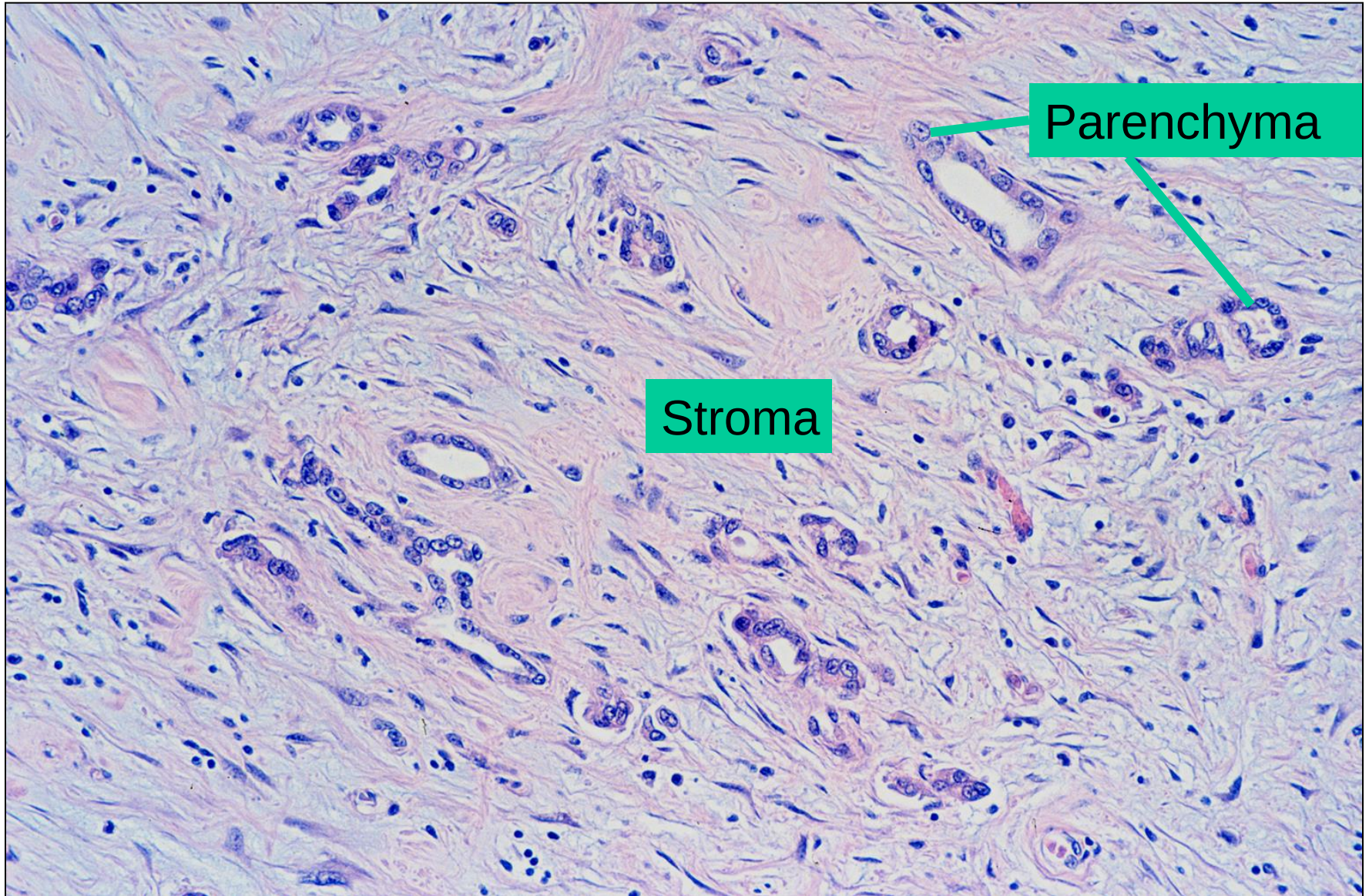

Cytokeratin intermediier filamentumok elleni
antitestekkel az egyes hámtípusok azonosíthatók
Pl. CK 7+: húgyutak, CK 20+: tápcsatorna

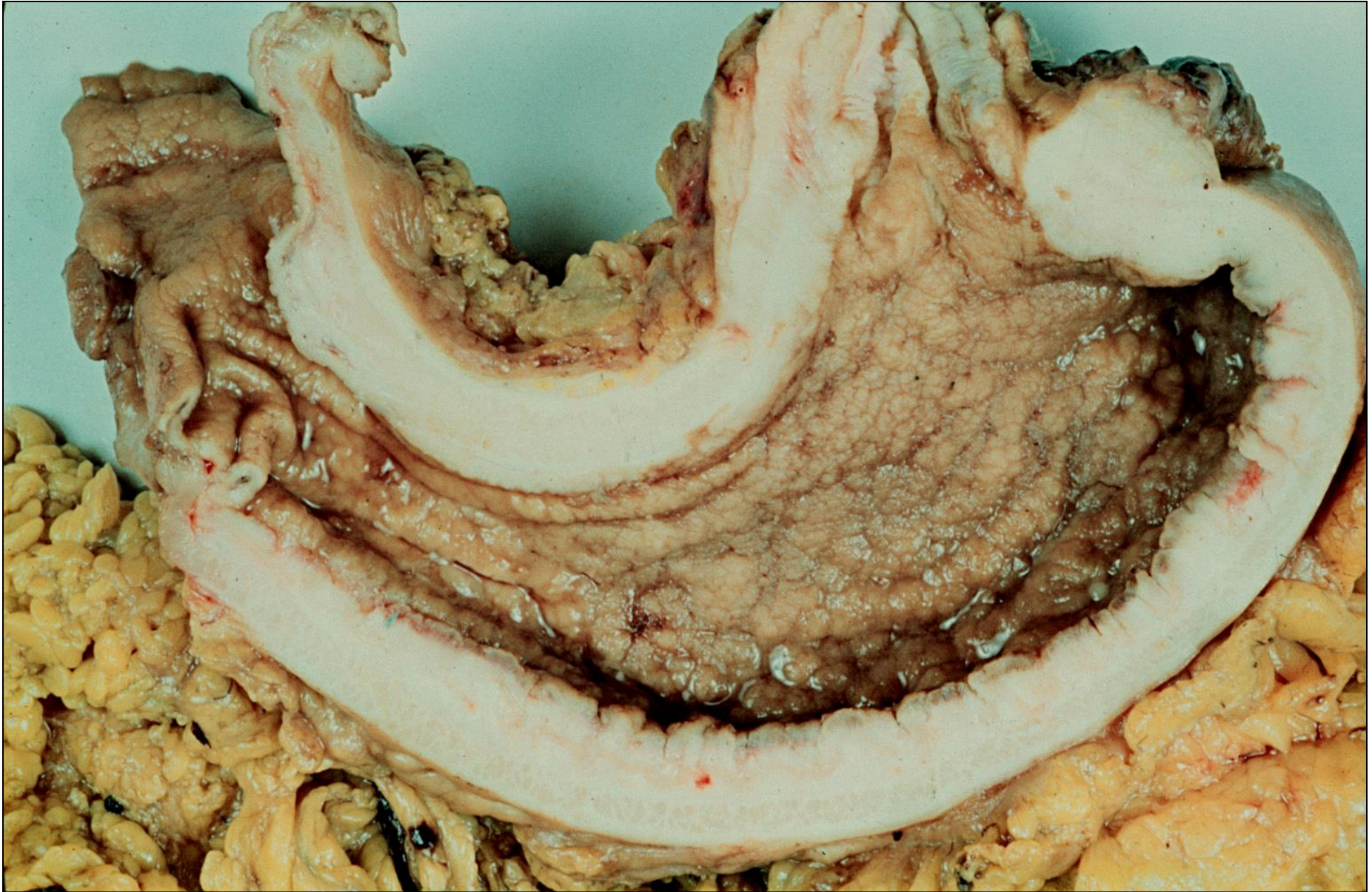
- A cc-s sejtek növekedési faktor termelésétől függ a stromalis kötőszövet mennyisége
- Ha sok növekedési faktort termelnek, a stroma kollagénrostban gazdaggá válik (desmoplasia jelensége): rostos rák vagy scirrhus

Desmoplasia: bőséges stroma, gyér parenchyma

- Desmoplasiás carcinoma gyakori a gyomorban („csőgyomor; linitis plastica”), az emlőben, az epeutakban

Csőgyomor (linitis plastica) rostos rákban

Carcinomák fontosabb szöveti típusai

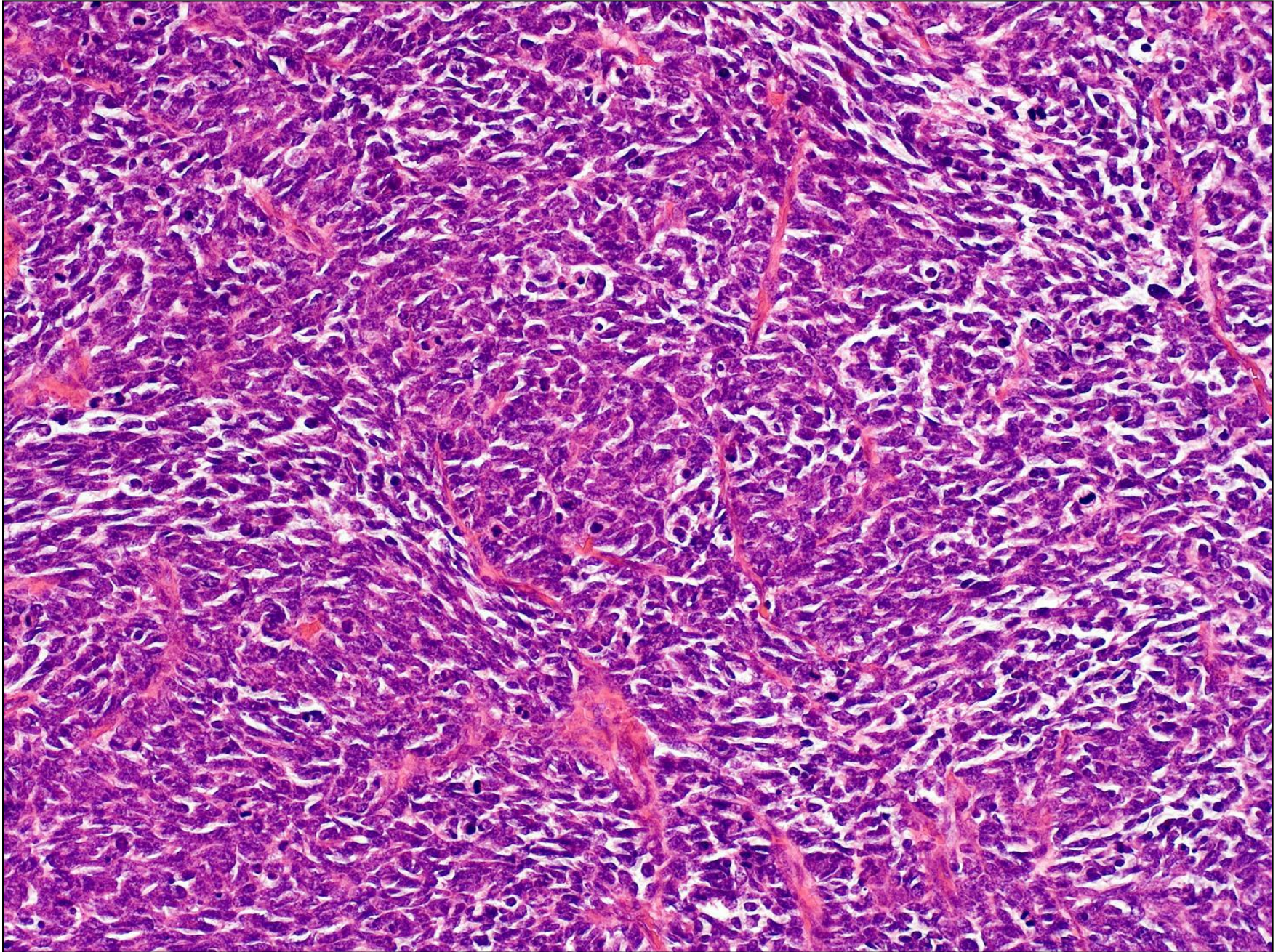
- Mirigyhámból/hengerhámból: adenocarcinoma
- Laphámból: cc. planocellulare
- Urothelből: cc. urotheliale

- Emlőben a két leggyakoribb carcinoma az invasiv ductalis cc, ill. az invazív lobularis cc

- Anaplasziás rákok:
 kissejtes hörgőrák, nagysejtes tüdőrák

- Parenchymás szervek sejtjeiből
 hepatocellularis cc - májrák
 vesesejtes cc - veserák

Kissejtes anaplasziás hörgőrák – neuroendocrin sejtekből indul ki

MIRIGYHÁMBÓL KIINDULÓ RÁK

(adenocarcinoma)

Atypusos mirigyeket
képez

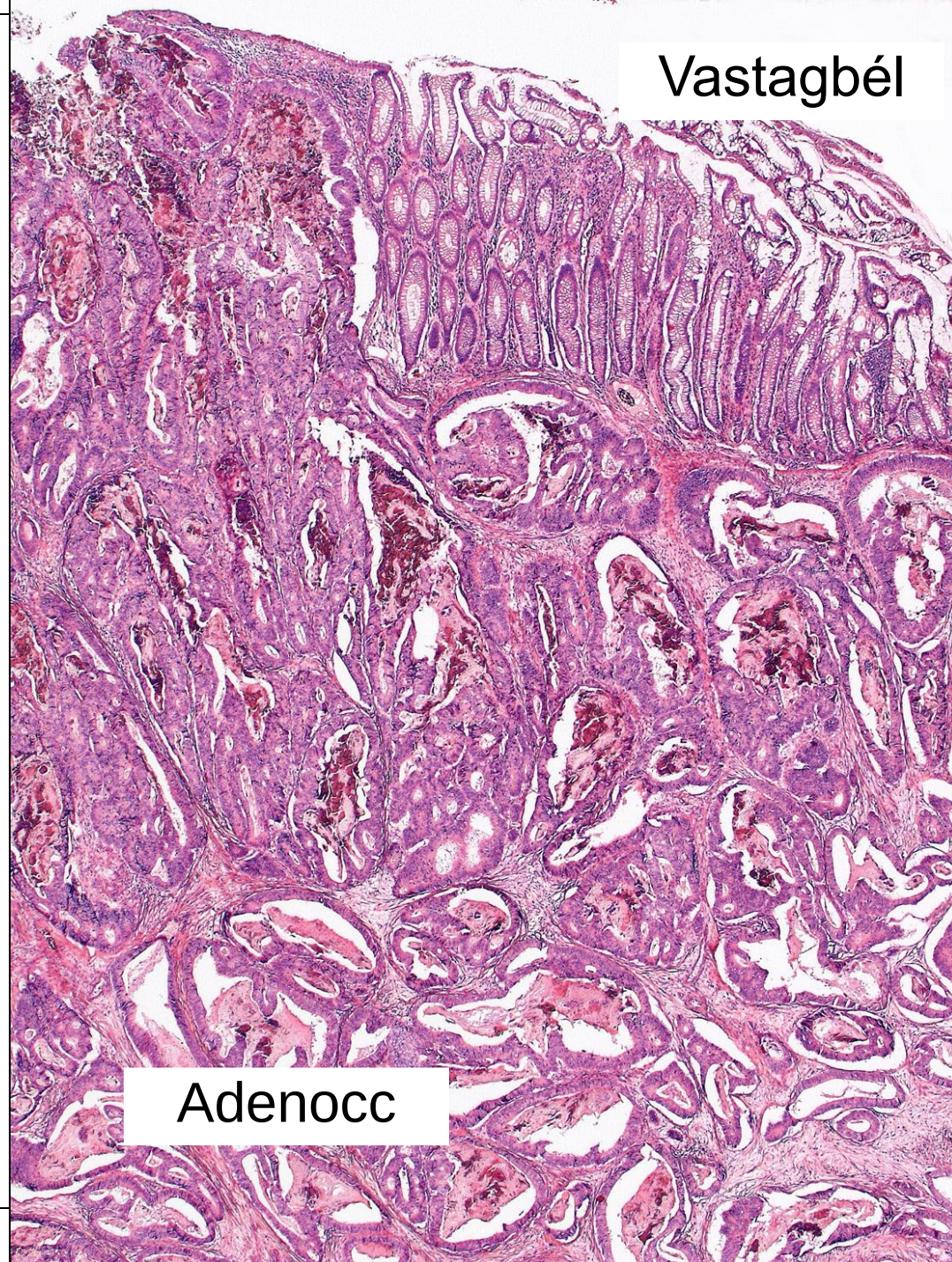
Differenciáltság a
lumenképzés mértéke
szerint

Jól: tubularis,
ill. acinaris

Kp.: cribriformis,
ill. papillaris

Rosszul: solid (tömör)
fészkek

Vastagbél

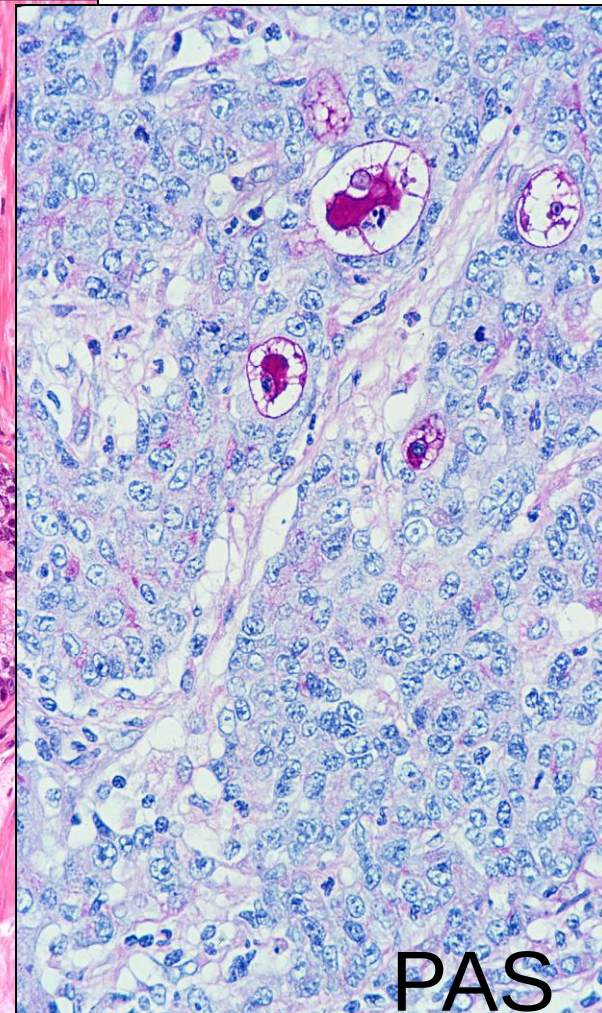
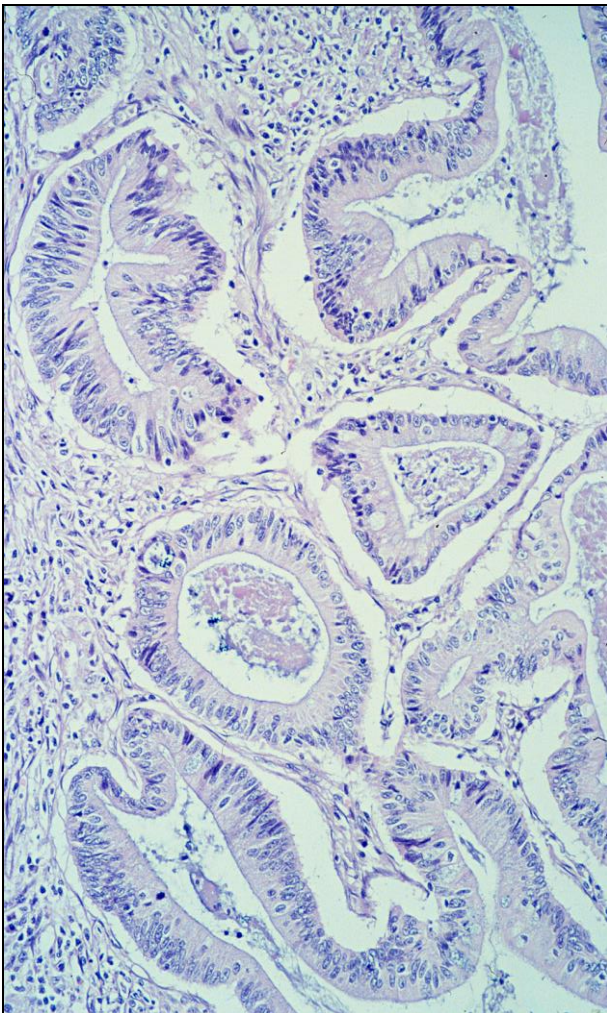

Adenocc

Jól

Közepesen

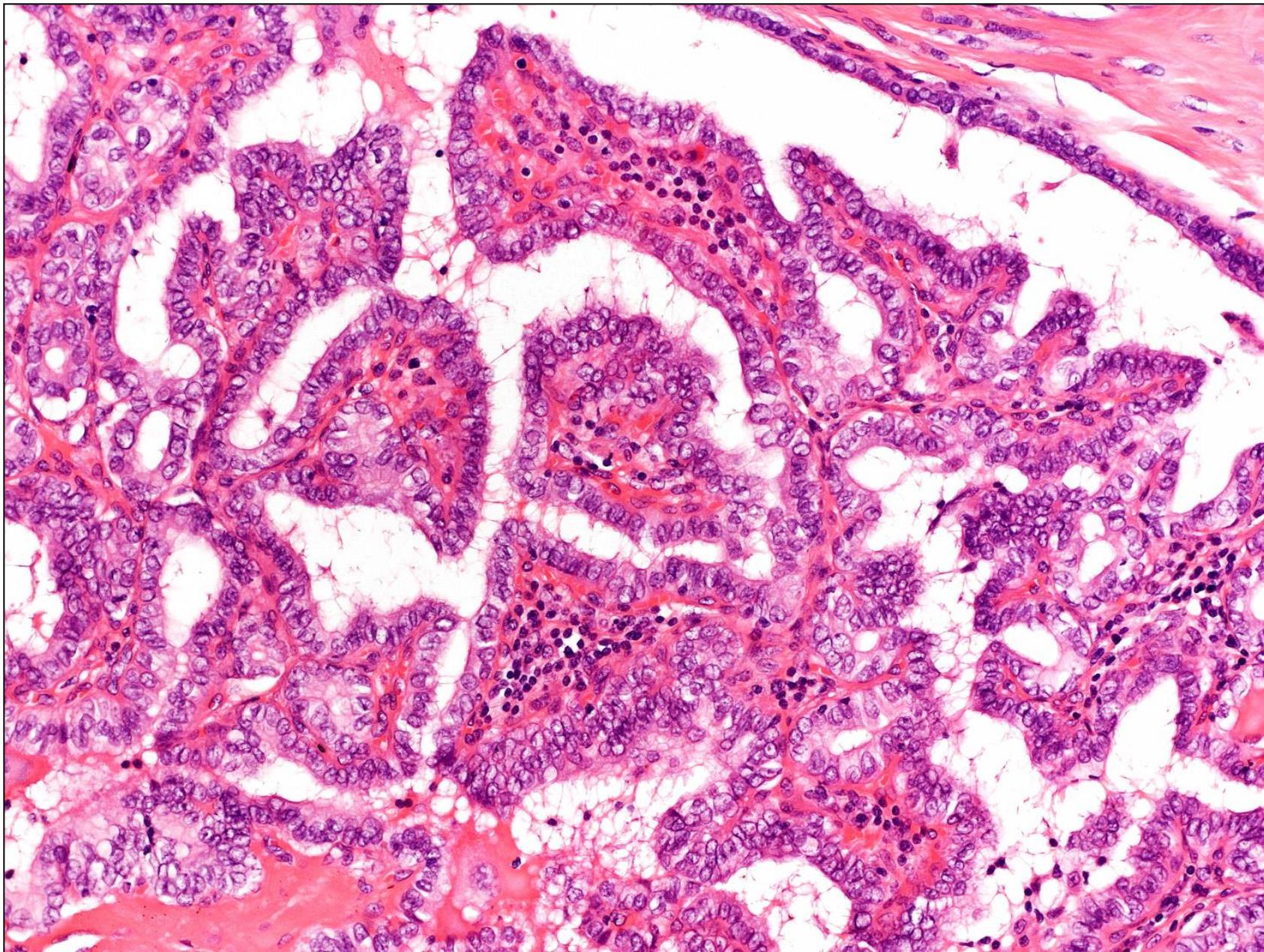
Rosszul

Cribriformis: colon, prostata

Papilláris: thyroidea, bronchus, ovarium

Papilláris pajzsmirigycarcinoma

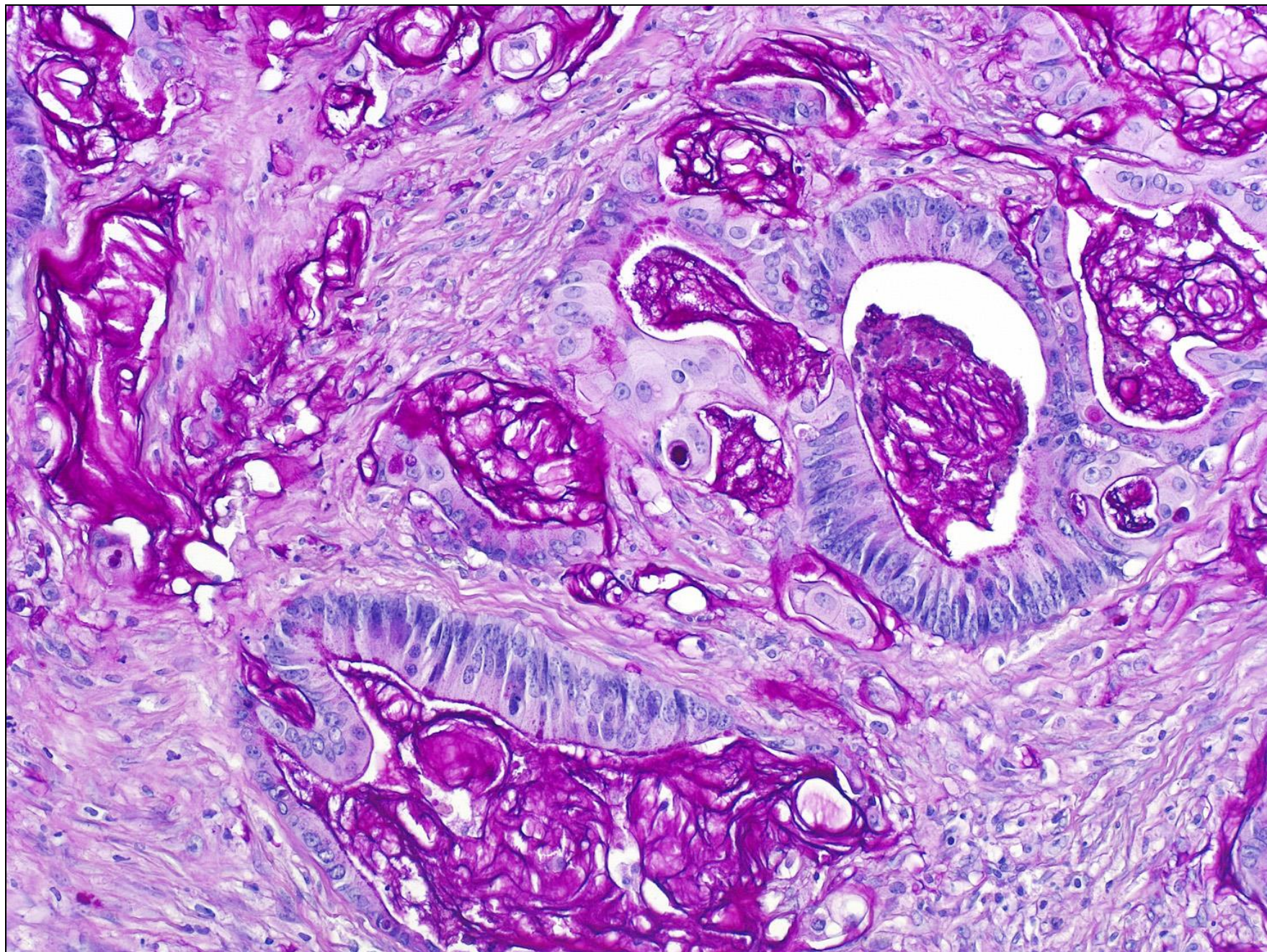

Nyáktermelés adenocarcinomában

Mucinosus adenocarcinoma:

vastagbélben - nyák a daganatos mirigyek lumenében, és ruptura révén a bélfalban (gelatinosus küllem)

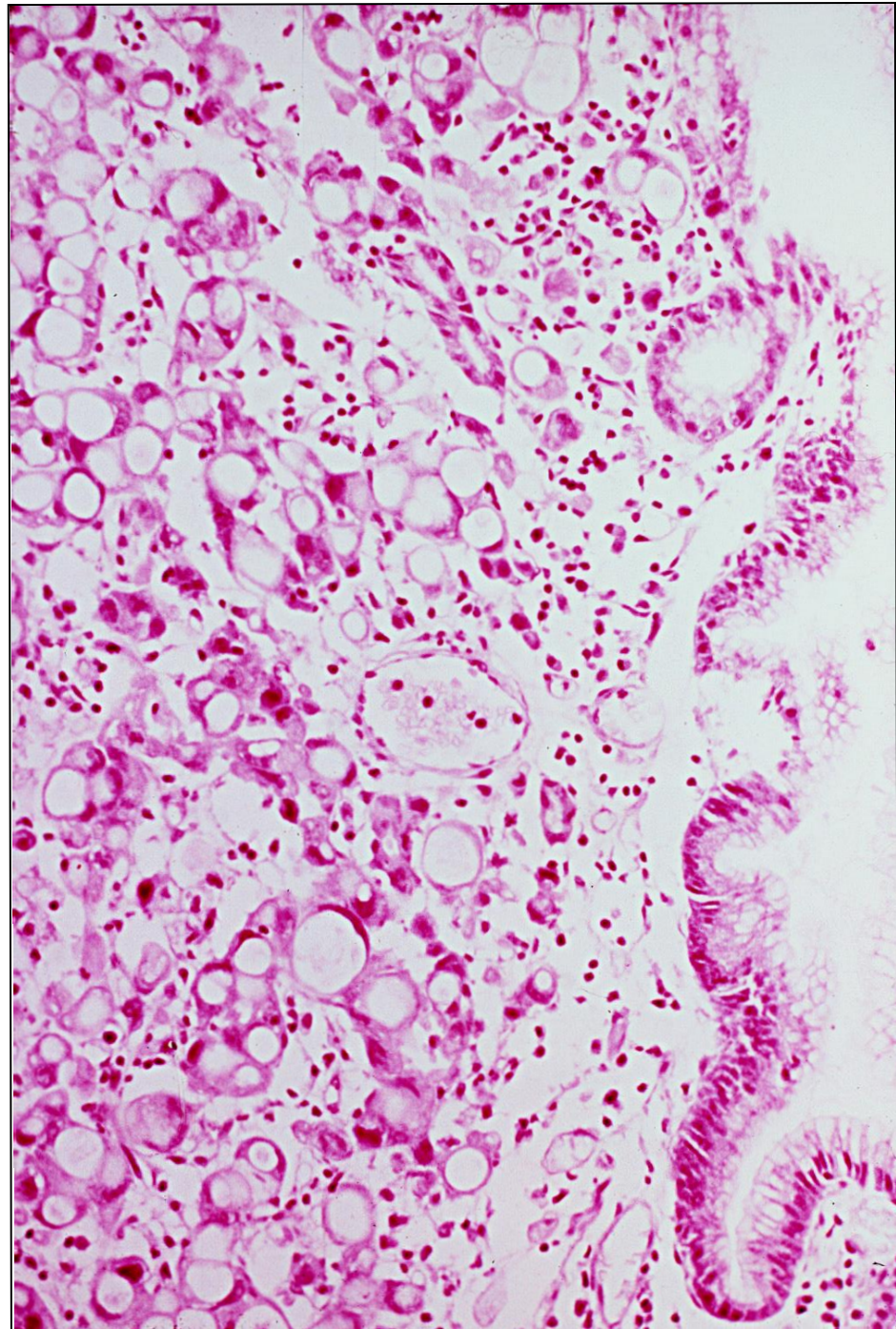
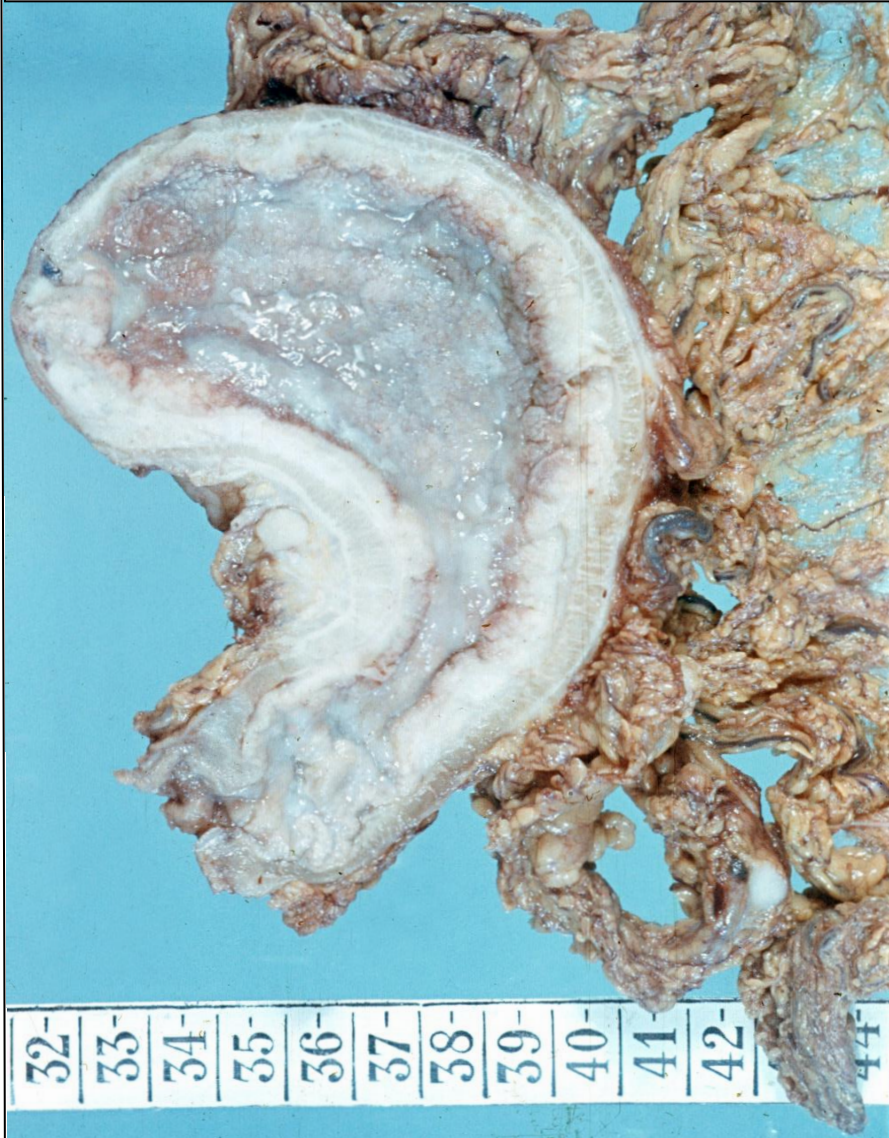
Mucinosus adenocarcinoma: a nyák szétrepeszti a mirigyeket

Nyáktermelés adenocarcinomában

Pecsétgyűrűsejtes (sigillocellularis) carcinoma:
leggyakoribb a gyomorban; desmoplasiás

Pecsétgyűrűsejtes
carcinoma
Makro: csőgyomor

Nyáktermelés adenocarcinomában

Mucinosus adenocarcinoma:

vastagbélben - nyák a daganatos mirigyek lumenében, és ruptura révén a bélfalban (gelatinosus küllem)

Pecsétgyűrűsejtes (sigillocellularis) carcinoma:

leggyakoribb a gyomorban; desmoplasiás

Mucinosus cystadenocarcinoma:

petefészekben

Cystadenocarcinoma mucinosum ovarii gócos necrosissal,
vérzéssel; beszűri a mesothelt → carcinosis peritonei

LAPHÁMRÁK

Megelőzi: dysplasia → cc in situ → invasív cc

Előfordul

- Bőrön
- Réteges laphámmal fedett nyálkahártyán: ajak, szájüreg, garat, oesophagus, stb.
- Hengerhámmal fedett nyálkahártyán: bronchus, méhnyak; ilyenkor a hengerhám helyén dysplasiás laphám → cc

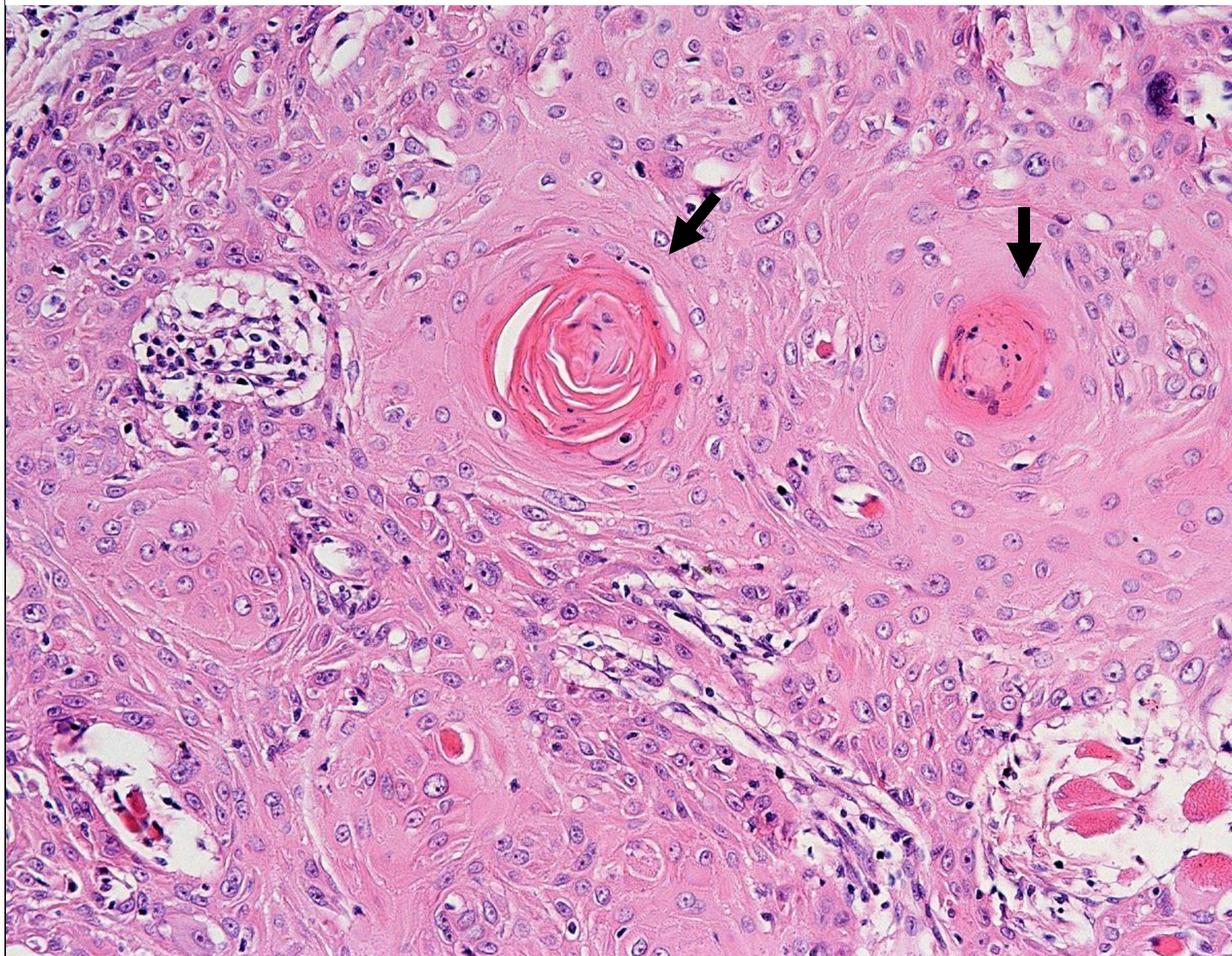
Szöveti jellegzetességei

Elszarusodó

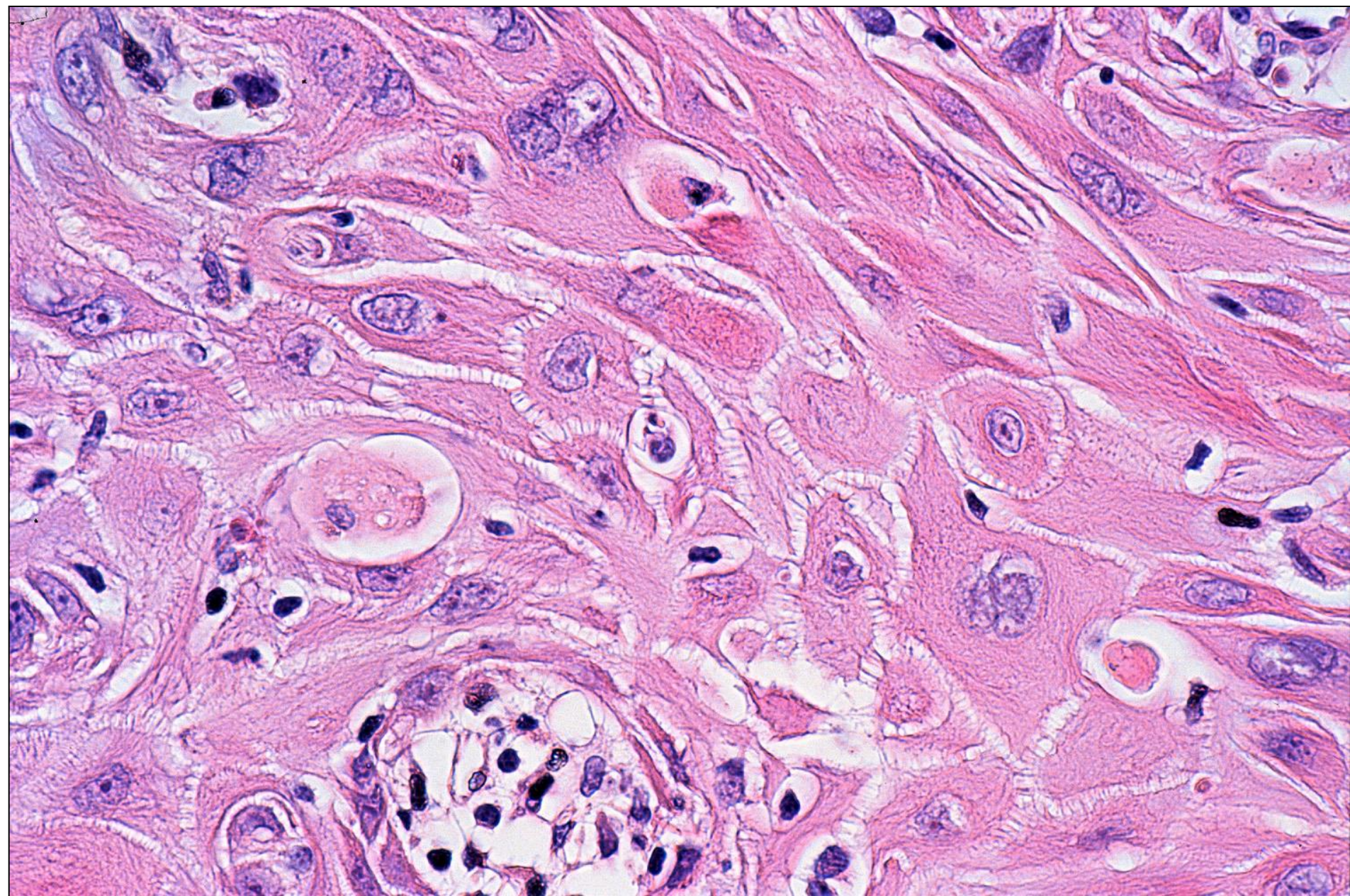
- Jól differenciált - elszarusodás szarugyöngyök formájában; kapcsoló hidak (tonofilamentumok)
- Közepesen differenciált - az elszarusodás csökken
- Rosszul differenciált - elszarusodás alig, dyskeratotikus sejtek, gyéren fejlett kapcsoló hidak

El nem szarusodó

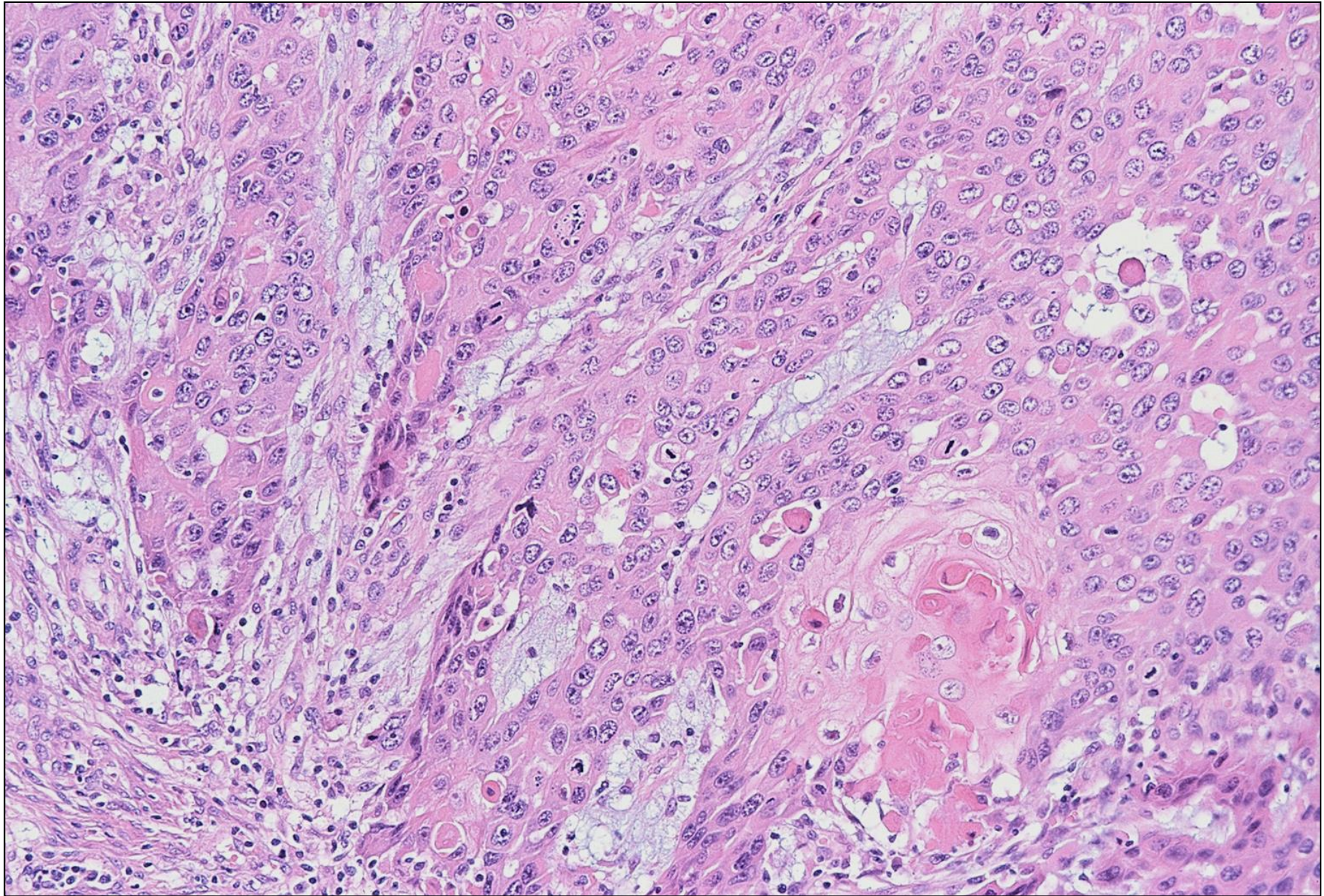
Jól diff. elszarusodó laphámrák, szarugyönggyök

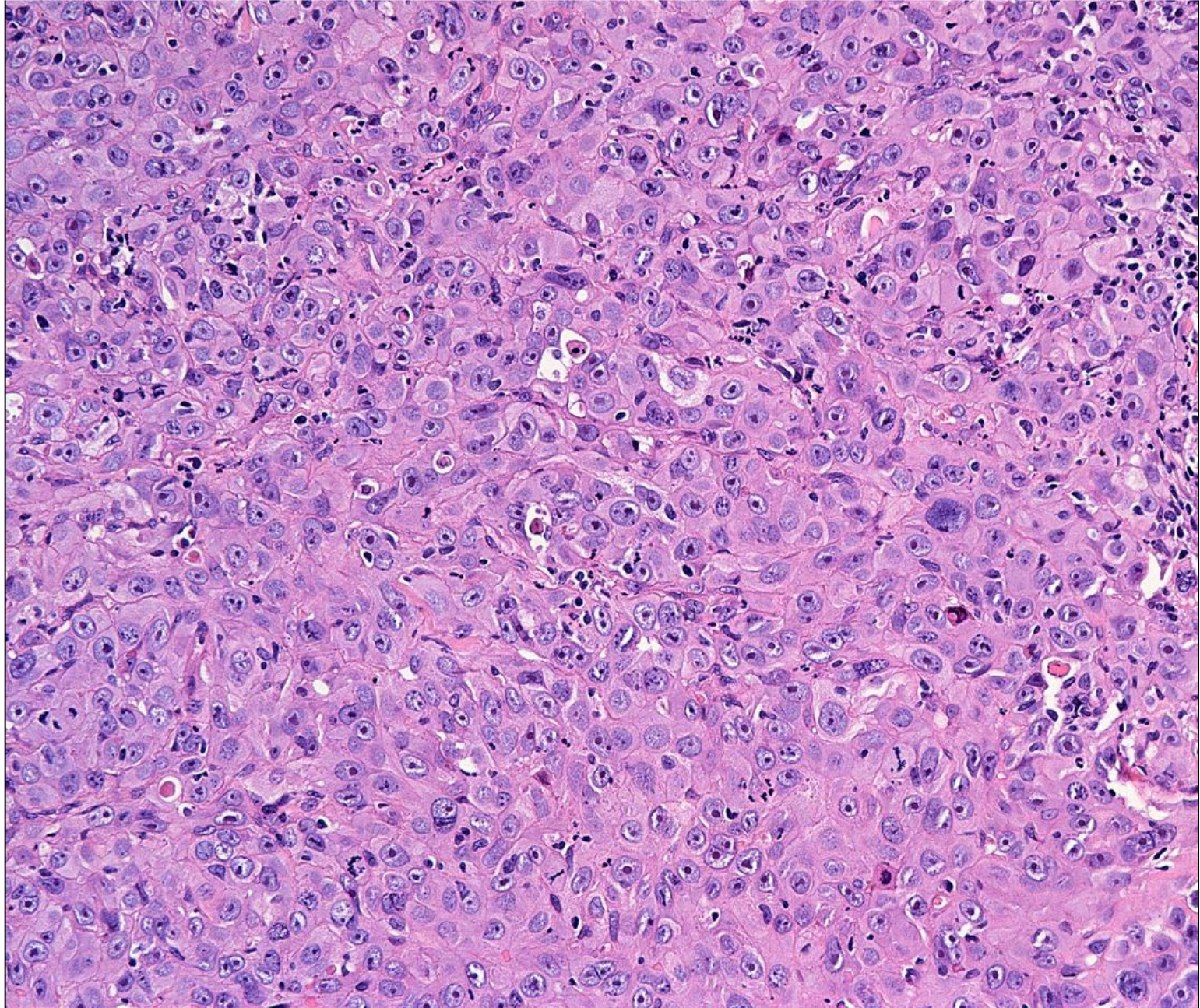
Kapcsoló hidak a daganatsejtek között

Kp differenciált laphámrák: ritkább a szarugyöngy

Rosszul diff. laphámrák: nem észlehető szarugyöngyök

A bőr laphámrákja (cc planocellulare cutis)

- Idősekben, napfénynek kitett helyen, pl. arcon
- Lassan növekszik
- Jól differenciált
- Regionális nyacs áttét későn
- Kedvező kimenetel

Speciális bőrrák:
**basalsejtes
carcinoma**
(basalioma)

Leggyakoribb daganat

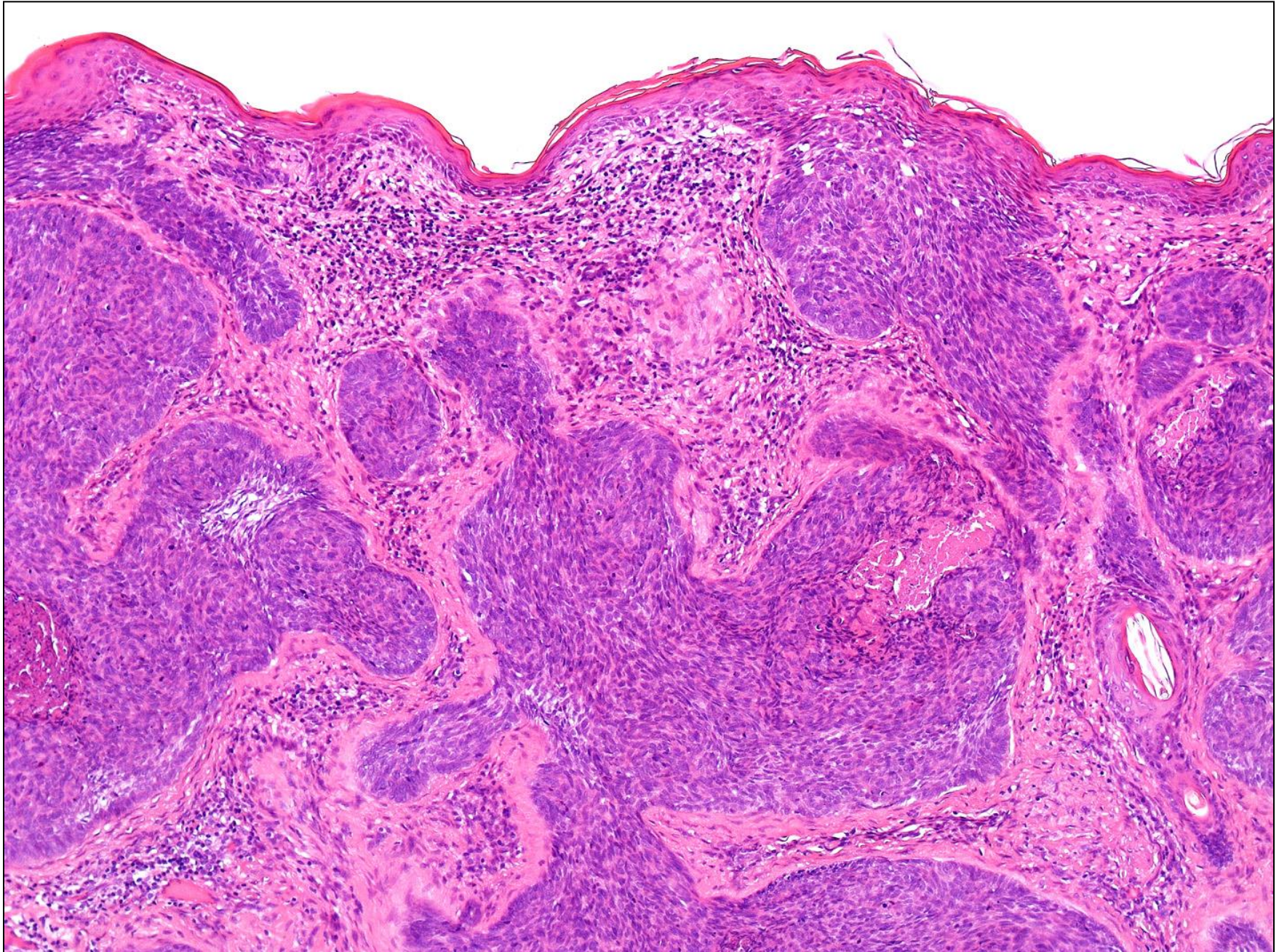
Semimalignus

Napfény daganatkeltő
hatása

Időseken; az arcon a
szem és az orr körül

Kifekélyesedik - ulcus
rodens (kúszófekély)

FM: a daganatsejtek az epidermis basalis rétegéhez hasonlítanak

Nyálkahártyák laphámrákja

- Gyors növekedés
- Közepesen vagy rosszul differenciált
- A submucosa dús nyirokérhálózata miatt hamar regionális nyacs áttétek, pl. nyelőcsőrákban
- Rossz prognózis

Garat- és orrnyálkahártyából kiinduló carcinoma: nasopharyngeális carcinoma

1) Elszarusodó laphámrák

- EBV genom Ø
- Sugárrezisztens

2) Jól differenciált el nem szarusodó laphámrák

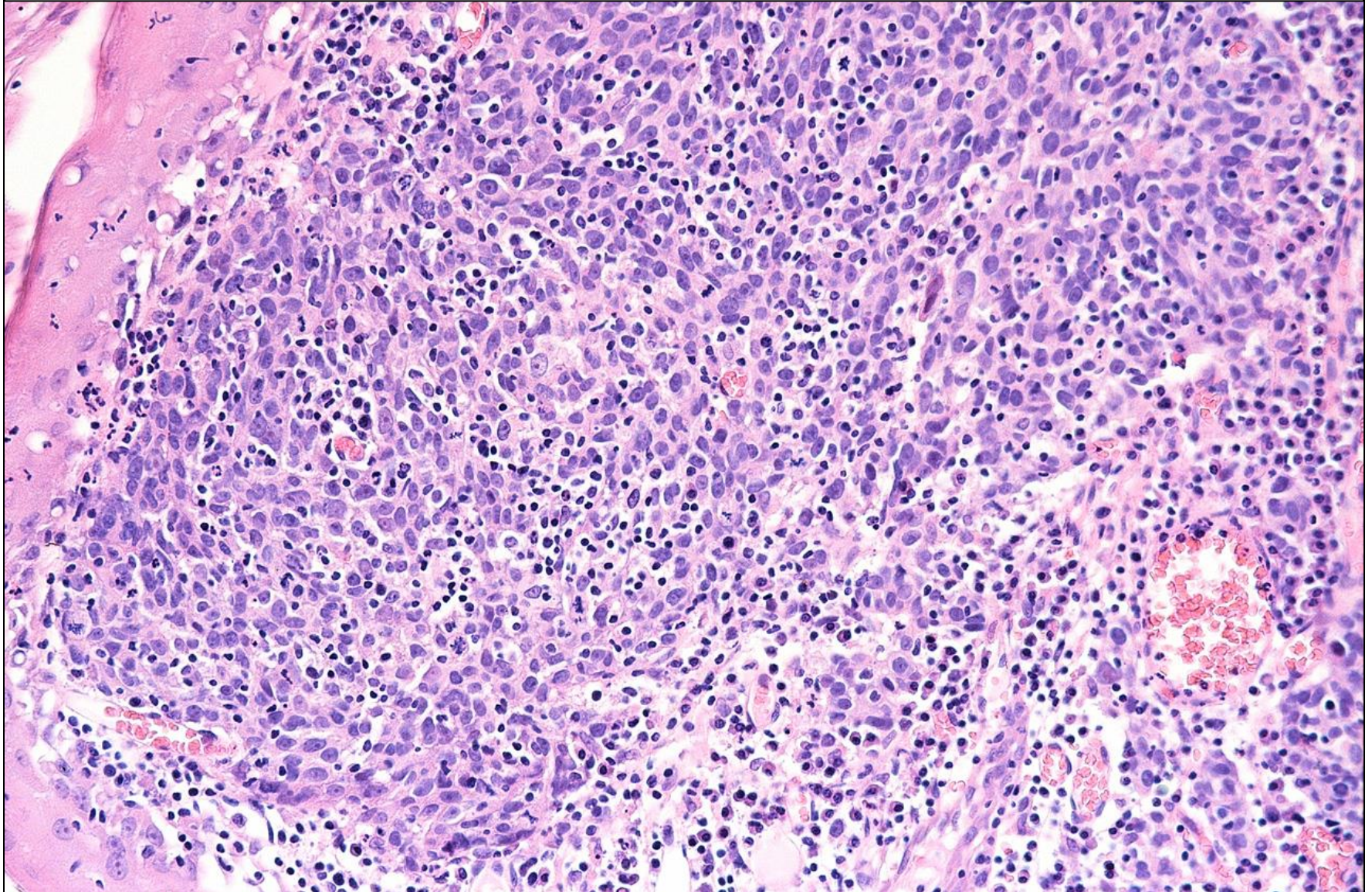
- EBV genom +

3) Rosszul differenciált el nem szarusodó laphámrák

- EBV genom+
- A stromában lymphocytás beszűrődés
- Hamar nyirokcsomó áttétek
- Sugárérzékeny

Nasopharyngealis carcinoma

Rosszul differenciált el nem szarusodó laphámrák
lymphoid stromával

Laphámrák a szájüregben

El nem szarusodó laphámrák

- Etiológia: HPV genom +
- Kiindulási hely: tonsilla, a nyelv basisa
- Jobb túlélés

Elszarusodó laphámrák

- Etiológia: dohányzás, alkoholfogyasztás
- Kiindulási hely: a tonsilla és a nyelv bázisa kivételével bárhol a szájüregben
- Rosszabb túlélés